

Fra avdelingsdirektør, Avdeling for fagstøtte

Sakstype: Diskusjonssak
Saksnr.: 4
Møte nr.: 1/17
Møtedato: 10.01.17
Notatdato: 04.01.17
Arkivsaksnr.: 2016/15948
Saksbehandler: Guri Vestad

NOTAT

TIL

UTDANNINGKOMITÉEN

HVA HINDRER UIOs STUDENTER FRA Å REISE PÅ UTVEKSLING?

Bakgrunn

UiOs styre påpekte i juni 2016 at for få av UiOs studenter reiser på utveksling til utlandet. Fase 1 av prosjektet "Flere studenter på utveksling" skal sørge for at styret får et bedre kunnskapsgrunnlag for å kunne gi retning for videre arbeid for å øke antallet studenter som reiser på utveksling. Prosjektet startet i november 2016, og skal levere et innspill til styremøte 07.02.2017. En eventuell fase 2 vil se nærmere på virkemidler og tiltak.

Formålet med utveksling

Det overordnede formålet med et utvekslingsopphold er at det skal bidra til utviklingen av studentens akademiske ferdigheter og bevissthet som internasjonale samfunnsborgere, og derigjennom også deres dannelse og modning. Det skal videre styrke kvaliteten i UiOs studieprogrammer gjennom nye perspektiv og alternative faglige tilnæringsmåter.

Hvor ligger hindringene?

Prosjektgruppen har gjennomført 20 intervjuer med ansatte og studenter ved UiO om deres erfaringer med utveksling fra eget fagmiljø, oppfatninger av verdien av utveksling og hvor godt det legges til rette for utveksling ved UiO. Blant disse er det 11 vitenskapelig ansatte fra 5 fakulteter/10 institutter og faglige ledere. I tillegg til disse intervjuene, har 13 studenter som trakk seg fra utveksling etter å ha søkt, bidratt med sine erfaringer gjennom å svare på et spørreskjema.

Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU) har det siste året gjennomført studier og intervjuer om utveksling, og deres rapporter og statistikk ligger også til grunn for hvilke områder prosjektet anbefaler å se nærmere på. Det samme gjør lokale studier og rapporter fra forskjellige enheter på UiO. Mye av dette er lagt ut på prosjektets nettside:

<https://www.uio.no/for-ansatte/arbeidsstotte/prosjekter/utvekslingsprosjektet/index.html>

Følgende hovedområder peker seg ut som sentrale i arbeidet med å legge til rette for utveksling:

1. Strategi

Både vitenskapelig og administrativt ansatte gir uttrykk for at utveksling ses på som en oppgave for administrasjonen. Hvis faglig ansatte og ledelse på alle nivåer ikke tar initiativ og følger opp, vil det ikke fremstå som viktig for studentene¹. På institusjonsnivå må utveksling synliggjøres i årsplaner og strategier, og det bør inkluderes i arbeidet med studiekvalitet. Det er usikkert om man legger vekt på kunnskap om internasjonalisering og utveksling i nyansettelser, og det gis i varierende grad uttelling i timeregnskapet til de vitenskapelig ansatte som får ansvar for feltet.

2. Organisering

Arbeidet med utveksling foregår på 3 nivåer (institutt, fakultet, sentralt), og studentene opplever å bli sendt fra sted til sted. Mange av de som jobber med utveksling, særlig på instituttnivå, har dette som en liten del av stillingen sin, og andre oppgaver må ofte prioriteres. De mangler opplæring og de mangler førstehåndskunnskap om de lærestedene UiO har avtaler med. Den som veileder studentene må ha kunnskap om utvekslingsstedene, det er ofte viktigere enn nærhet til faget. Det oppleves som lettere å hente inn informasjon om faglige spørsmål ved å ta en telefon til en kollega på UiO.

3. Struktur og godkjenning

Studieprogrammene mangler ofte spesifikke anbefalinger for hvor studentene bør reise, og hvilken type emner de bør ta. Utvekslingsvindu lagt til siste semester er uheldig, da er studentene opptatt av å få alle papirer på plass i tide til å søke jobber eller videre studier, og de tar ikke sjansen på å reise ut.

I noen tilfeller er de som godkjenner emner fra andre læresteder svært strenge på at emnevalget enten skal være helt overlappende for å få det godkjent som obligatoriske emner eller at det er ingen grad av overlapp for å få det godkjent som frie emner. Det blir da veldig krevende for studentene å finne riktige emner. Andre steder er fleksibiliteten så stor at studentene får inntrykk av at det ikke spiller noen rolle hvilke emner de tar mens de er ute.

4. Promotering og informasjon

Manglende promotering fra ledere, vitenskapelig og administrativt ansatte, og manglende utnyttelse av studenter med utvekslingserfaring nevnes ofte. Det samme gjør liten grad av felles løsninger for informasjon og gjennomføring av søknadsprosess som gjør det lett for studentene å finne frem til riktig og relevant informasjon. Studentrapporter og sosiale medier er også felt man med fordel kan utnytte bedre/videreutvikle.

De som skal veilede studentene (ofte studiekonsulenter) har i mange tilfeller ikke god nok kunnskap om partneruniversitetene. Både studenter og ansatte etterlyser fokus på noen utvalgte læresteder hvor man kan samarbeide tett og ha god oversikt over faglig tilbud,

¹ SIU sier i sin rapport 07/2016 «Internasjonal studentutveksling – hvordan og hvorfor?»: *Det må være et ansvar for ledelsen på ulike nivåer å sørge for at internasjonalisering og utveksling i all utdanning tas inn som et naturlig element i arbeidet med å styrke kvaliteten på studietilbudet.* (s. 6)

[file:///C:/Users/guriv/Downloads/SIU-rapportserie-%2007_2016%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/guriv/Downloads/SIU-rapportserie-%2007_2016%20(1).pdf)

administrative rutiner, boligordninger mm. En stor grad av de administrative utfordringene UiOs ansatte og studenter møter, ligger hos partneruniversitetene. Men for at utvekslingen skal kunne gjennomføres, må UiOs ansatte ha kunnskap om hvordan man håndterer disse utfordringene og de må ha etablert god kommunikasjon med partneruniversitetets ansatte.

5. Økonomi

Noen fagmiljøer har ikke lagt godt nok til rette for å kunne motta innreisende studenter med gode avtaler og et godt emnetilbud på engelsk (både på bachelor- og masternivå). Konsekvensen av få innreisende studenter er et man ikke får tettet igjen gapet ved manglende studiepoenguttelling for de studentene som reiser ut. Da vil utvekslingen bli kostbar. For noen miljøer vil det være vanskelig å få like mange innreisende som utreisende studenter, f.eks. for en del språkfag som sender ut mange studenter.

Ved siden av studiepoengregnskapet gis det, fra Kunnskapsdepartementet, et mobilitetstilskudd for alle ut- og innreisende, som en kompensasjon for det ekstra arbeidet. Det varierer hvordan disse midlene brukes på fakultetene.

Konklusjon

Det har tidligere vært sagt at det administrative potensialet er hentet ut på mobilitetsfeltet, men denne kartleggingen støtter ikke dette. Samtidig tyder kartleggingen, samt rapporter og analyser på området, på at det er behov for noe mer enn forbedring av administrative rutiner for å øke andelen av studenter på utveksling. I henhold til SIUs rapporter, har de som lykkes et «utvekslingsmaskineri» med dedikert ledelse, tilstrekkelig personale, tett oppfølging av partnere og systematisk arbeid med studieprogrammer, godkjenning, promotering osv. UiO har også et uutnyttet potensiale i «peer-to-peer»-veiledning fra studenter som har vært på utveksling.

Det finnes få lavhengende frukter som ikke koster noe på dette feltet. UiO er en stor og mangfoldig institusjon og kan ikke satse på at en type avtale eller programtilpassing passer alle. Vi må ha flere modeller som er tilpasset de faglige behovene ved det enkelte studieprogram.

Spørsmål til diskusjon

Kjenner medlemmene i Utdanningskomiteen seg igjen i ovennevnte beskrivelse og at det er en riktig beskrivelse av situasjonen ved UiO og ved egen enhet?

Hanna Ekeli
direktør, avdeling for fagstøtte
(sign.)

Guri Vestad
saksbehandler AF
(sign.)

Vedlegg

1. DBH-statistikk over utreisende studenter fra UiO på opphold over 3 mndr. 2012-2015
2. SIU rapport 02/2016 Studentutveksling fra Norge - En oversikt over institusjoner og fagområder:
[file:///C:/Users/guriv/Downloads/Studentutveksling+fra+Norge%20\(5\).pdf](file:///C:/Users/guriv/Downloads/Studentutveksling+fra+Norge%20(5).pdf)